

Diarienummer
511-5788-2012

Rubrik

Översyn av föreskrifter för Töfsingdalens nationalpark

Läsanvisning:

Kommentarer till den som ska fylla i formuläret skrivs kursivt.

Ca 10 sidor är rimligt, tänk på att detta är ett levande dokument och initialt kan användas för att planera arbetet och i slutet av projektet ska användas som redovisning av vilka konsekvenser som förväntas av översynen.

A Allmänt

1. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Inom landets nationalparker hanteras kommersiell verksamhet olika. Inom 17 av nationalparkerna finns idag förbud mot eller tillståndsplikt för kommersiell verksamhet. Övriga nationalparker kan ha föreskrifter som indirekt, i varierande grad, begränsar kommersiell verksamhet.

Regeringen vill främja besöksnäringen, bland annat naturturism, samt regional utveckling. Av friluftspropositionen framgår bland annat att naturturism har stor betydelse för hälsa, rekreation och regional utveckling. Naturvårdsverket har därför fått i uppdrag att se över förbuden mot kommersiell verksamhet i våra nationalparker.

Projektets syfte är att de föreskrifter som uttryckligen förbjuder kommersiell verksamhet ska ändras så att sådan verksamhet istället möjliggörs. Effekten av detta förutses vara att besöksnäringen stärks, bland annat naturturismen. Syftet med inrättandet av respektive nationalpark och de värden som ska skyddas ska värnas vid översynen av föreskrifterna.

Grunden till detta regeringsuppdrag finns att hämta i prop. 2009/10:238 "Framtidens friluftsliv". Man betonar i propositionen att Sveriges natur utgör en stor tillgång för såväl inhemska som utländska besökare. Friluftsliv och natur-, kultur- och landsbygdsturism har stor och ökande betydelse för ett livskraftigt näringsliv i hela landet, landsbygdsutveckling och regional tillväxt. Skyddade områden såsom nationalparker, naturreservat och kulturresevat är en tillgång för friluftslivet och bör göras tillgängliga för besökare där så är lämpligt. Vid sidan av skötsel för att bevara natur- och kulturvärden är skötsel och förvaltning inriktad på rekreation och tillgänglighet av stor vikt.

Enligt den nationella strategin för svensk besöksnäring 2010 – 2020 är Sverige ett av Europas mest attraktiva resmål. Sverige är känt som modernt, spännande och naturnära och hållbart besöksmål med en svårslagen kombination av storstad och naturupplevelser. Besöksnäringen är en av Sveriges mest värdefulla näringar för ekonomin, sysselsättningen och regional livskraft.

Naturturism och friluftsliv som bedrivs på ett hållbart sätt bidrar till social och ekonomisk hållbar utveckling. Vistelse i naturen väcker intresse och kan bidra till ökad förståelse för biologisk mångfald, naturvärden och bevarandefrågor.

Töfsingdalens nationalpark ligger i nordvästra Dalarnas län och är 1590 hektar stor. Nationalparken är helt omsluten av Långfjällets naturreservat och närmsta bilväg återfinns sju kilometers vandring bort. Parken ingår i ett dödisområde som består av ytterst svårframkomlig, storblockig moränmark. Naturtyperna består huvudsakligen av gles tallskog på den blockiga marken. Högre upp på sluttningarna av Hovden och Olåsen breder fjällbjörkskogen ut sig och på toppen av Hovden finns kalvfjäll. I Töfsingåns dalgång växer grov granskog med frodig underväxt och allra närmast Töfsingån och Storån utgörs trädvegetationen av lövträd, såsom björk, rönn, sälg och hägg. Bevarandevärdena är i huvudsak knutna till det opåverkade blockmarks- och tallskogsområde som nationalparken utgör. Nationalparken har någonstans mellan **500-1000** besökare årligen, om man räknar in alla som på något sätt korsar nationalparksgränsen. Dessa besökare består till huvuddelen av de fiskare som fiskar i Särjsjön/Storån, vilka angränsar till parken i syd. En annan besöksgrupp är förbipasserande vandrare längs stigar som korsar nationalparksgränsen i väst och öst. Antalet besökare som faktiskt tar sig till parken med avsikt att just besöka Töfsingdalen är troligtvis väldigt få, kanske något hundratal.

Nationalparken har förbud mot/tillståndsplikt för kommersiell verksamhet. Idag bedrivs organiserad verksamhet i nationalparken i form av de fiskare som rör sig längs Särjsjön/Storån i Långfjällets naturreservat. Dessa fiskare är egentligen inte nationalparksbesökare i dess egentliga mening, men eftersom de rör sig längs strandkanten på båda sidor om ån förflyttar de sig in och ut ur parken. Själva fisket bedrivs dock i Långfjällets naturreservat och där finns även rast- och uthyrningsstugor samt lägerplatser för tältande med tillgång till ved och sopsortering etc. För den kommersiella verksamheten söks ca noll dispenser årligen och av dessa beviljas ca noll st. De senaste 10 åren har endast 11 ärenden inkommit. Tre av dessa har varit generella frågor om parken, två har gällt önskan om att göra projektarbete om parken. Tillstånds- och dispensansökan har förekommit vid fyra tillfällen och tre av dessa har då rört önskan om att landa/flyga över med helikopter (vid vattenprovtagning) samt vid ett tillfälle skoteråkning i samband med rovdjursinventering.

Man kan förvänta sig att enstaka guidningar eller fototurer kan bli aktuella i nationalparken. Aktörer som kan förutses vilja bedriva kommersiell verksamhet i nationalparken om förbudet tas bort är idag få till antalet. Möjligen kan något turistföretag verksamt i Grövelsjön tänkas inkludera Töfsingdalen som en del i en tur i Långfjällets NR, men eftersom parken ligger över en mils vandring bort, är ytterst svårtillgänglig att röra sig i och dessutom saknar egentlig besökspunkt förväntas besöken bli ringa. Detta öppnar möjligheter för turistföretag att inkludera Töfsingdalen i sitt utbud vad gäller naturturism i området. Skulle det visa sig att besöksfrekvensen dramatiskt ökar kommer detta att ställa högre krav på förvaltningen i form av underhåll och tillsyn.

Detta skulle kunna påverka/hota syftet med nationalparken och de värden som nationalparken avses skyddas genom ökat slitage, främst i en zon längs parkens södra del, längs Storån och uppströms till Hävlingen, där trycket på tältplatser kan bli högt. Den här delen av parken är i huvudsak den del där det är attraktivt och möjligt att tält i, samtidigt som vegetationen beskrivs som ovanligt frodig och spännande i kontrast till den övrigt karga miljön i resterande del av parken. Som en konsekvens av detta kan föreskrifterna behöva kompletteras med förbud mot tält- och eldning inom dessa delar av parken.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon ändring av föreskrifterna inte kommer till stånd

[Läs mer](#)

Exempel

Genom ändringen av föreskrifter förenklas processen för både turismaktörer och förvaltare. Verksamhetsutövaren kan få besked i god vilket innebär ökade möjligheter till marknadsföring och framförhållning. Det finns därför en förhoppning om att nationalparkerna i högre grad ska kunna utnyttjas av kommersiella aktörer, främst inom besöksnäringen. Om inte föreskrifterna ändras får företag inom besöksnäringen svårt att utnyttja nationalparkerna för sin verksamhet. Detta kan i sin tur negativt påverka arbetet med landsbygdsutveckling och regional tillväxt.

Det finns ett antal olika alternativ för att reglera kommersiell verksamhet i nationalparker. Rimligen är problemet dock inte i normalfallet att verksamheten är kommersiell. Problemet borde istället i de flesta fall kunna definieras inom ramen för ”organiserad” verksamhet oavsett om den är kommersiell eller ideell, eller annars med annan terminologi.

Om man bedömer att kommersiell verksamhet generellt kan utgöra ett hot mot syftet kan man i princip låta dagens situation med förbud och krav på dispens för kommersiell verksamhet kvarstå, eller ändra föreskrifterna och istället ha förbud för organiserad verksamhet. Då kan Länsstyrelsen fortfarande förbjuda eller anpassa verksamheten utifrån hur den påverkar syftet.

Då uppnår man dock inte det grundläggande syftet med översynen, d.v.s. att underlätta för bl.a. naturturism i nationalparkerna. Som ett alternativ kan man istället införa tillståndsplikt för kommersiell/organiserad verksamhet om man gör bedömningen att kommersiell/organiserad verksamhet inte behöver strida mot syftet och i normalfallet kan tillåtas men kan behöva förbjudas eller anpassas i vissa fall.

Om man gör bedömningen att kommersiell/organiserad verksamhet i nationalparken i grunden är acceptabel men vill ha kontroll på den verksamhet som bedrivs i området så kan man införa samrådspikt för alla eller vissa kommersiella och/eller organiserade verksamheter. Detta ger möjligheter till dialog mellan verksamhetsutövaren och förvaltaren. Ett annat alternativ är att ha anmälningsplikt. Detta ger möjlighet för förvaltaren att hålla koll på vilka verksamheter som pågår i nationalparken, men utan möjligheten att påverka den, dock med möjligheten att ge information till verksamhetsutövaren och ge denne möjlighet att anpassa verksamheten frivilligt.

För Töfsingdalens nationalpark bedömer vi att konsekvenserna av att inte ändra föreskrifterna skulle leda till i stort sett oförändrad verksamhet jämfört med idag. Det är alltså möjligt att bedriva kommersiell verksamhet, men det krävs dispens för detta, vilket både kostar tid och pengar för den sökande. Möjliga lösningar på problemet är att inte alls ha någon föreskrift mot organiserad verksamhet eller att göra organiserad verksamhet samråds/ eller tillståndspliktig. Konsekvenserna för dessa lösningar är att om organiserad verksamhet görs samråds/ eller tillståndspliktig får förvaltningen en ökad koll på de aktiviteter som genomförs i parken, vilket kan vara av stort värde. Att inte på något sätt inskränka den organiserade verksamheten skulle förmodligen inte leda till någon större skillnad jämfört med idag, förutom att man inte riktigt skulle veta hur parken nyttjas. Slutsatsen blir att det bästa alternativet för att uppnå syftet med översynen och samtidigt inte äventyra syftet med nationalparken är troligen att göra organiserad verksamhet tillståndspliktig på något sätt.

3. Uppgifter om vilka som berörs av ändringen av föreskrifterna

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Nya Idre Sameby
Ruvhten Site

Särna-Idre sockenförening
Företagarna Särna-Idre-Grövelsjön
Älvdalens kommun (näringsliv samt miljö)
Grövelsjöfjällens turistförening
Idre Fjäll
Turistrådet Norra Dalarna
Älvdalens utbildningscentrum
Friluftsrådet Region Mitt
SNF Älvdalen
Dalarnas Ornitologiska förening)
Nationalparksförvaltningen.

4. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser ändringen av föreskrifterna medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda alternativen

[Läs mer](#)

[Exempel](#)

Förbudet mot kommersiell verksamhet kvarstår:

Dyrt och besvärligt (dispens krävs) för turistföretag att använda parken i sin verksamhet
Besökstrycket förväntas vara ungefär samma som idag
Nationalparksförvaltningen har dålig koll på vilken organiserad verksamhet som sker.
Renskötelsen påverkas inte mer än idag.
Inga konsekvenser för naturvärdena.

Förbud mot kommersiell verksamhet tas bort, inga föreskrifter mot organiserad verksamhet:

Turistföretag har möjlighet att inkludera parken i sin verksamhet, vilket ger möjligheter för fler att besöka området.
Besökstrycket kan komma att öka något i parken, men även utanför, vilket kan medföra ökad konkurrens med sportfiskarna om lägerplatserna längs Särnsjön/Storån.
Nationalparksförvaltningen har dålig koll på vilken organiserad verksamhet som sker.
Renskötelsen kan påverkas negativt om stor ökning av besökare sker, särskilt under kalvningstiden (april/maj) då man passerar kalvningsområdet på väg till/från nationalparken.
Möjliga negativa konsekvenser för naturvärden så som störning av häckningar, slitage längs åsträckorna etc.

Förbud mot kommersiell verksamhet tas bort, organiserad verksamhet görs samråds/ eller tillståndspliktig:

Turistföretag har möjlighet att inkludera parken i sin verksamhet, vilket ger möjligheter för fler att besöka området.
Besökstrycket kan komma att öka något i parken, men även utanför, vilket kan medföra ökad konkurrens med sportfiskarna om lägerplatserna längs Särnsjön/Storån.
Nationalparksförvaltningen får bättre koll på den organiserade verksamheten och kan informera om val av lägerplats etc.
Renskötelsen kan påverkas negativt om stor ökning av besökare sker under kalvningstiden (april/maj) då man passerar kalvningsområdet på väg till/från nationalparken. Dock har nationalparksförvaltningen möjligheter att informera de organiserade besökarna om vart renarna befinner sig och föreslå bättre färdvägar ur rennäringssynpunkt.
Negativa konsekvenser för naturvärdena kan undvikas eftersom nationalparksförvaltningen kan avråda från att besöka vissa delar av parken vid vissa tidpunkter.

5. Bedömning av om ändringen av föreskrifterna överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Naturvårdsverket ansvarar för att denna aspekt behandlas och besvaras. Berör i första hand tjänstedirektivet och Natura 2000. Länen behöver alltså inte svara på denna fråga.

6. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Vid samrådsmöte framkom att det skulle vara bra att ha tydliga riktlinjer för guider och hur guideverksamheten ska se ut, vad gäller certifieringar och krav på entreprenörer så att eventuella guidningarna sker med hög kvalitet beträffande service och säkerhet mot kund och hänsyn mot renskötseln, samt natur- och kulturvärdena.

B Företag

Med företag avses här en juridisk eller en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, det vill säga försäljning av varor och/eller tjänster yrkesmässigt och självständigt. Att yrkesmässigt bedriva näringsverksamhet bör tolkas brett.

Markera med x

- () Ändringen av föreskrifter bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt B.
- (X) Ändringen av föreskrifter bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt B.

1. Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

I dagsläget bedrivs inte kommersiell verksamhet i nationalparken. En förenkling till tillståndsplikt kan leda till att fler företagare väljer att bedriva delar av sin verksamhet i nationalparken. Företag som därmed kan bli berörda av föreskriftsändringen är turistföretag samt organisationer som arbetar med friluftsliv och turism. I dagsläget bedöms det vara en handfull företag som kan vara intresserade, men det kan ju mycket väl ändras med tiden.

2. Beskrivning av vilken tidsåtgång ändringen av föreskrifter kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Eftersom förbudet mot kommersiell verksamhet föreslås tas bort och ersättas med tillståndsplikt minskar de administrativa kostnaderna för företagen, eftersom ansökan är gratis. Dock kommer tidsåtgången för att ansöka så klart öka jämfört med idag eftersom ingen ansöker om dispens i dagsläget. Även den administrativa tidsåtgången för förvaltaren kommer att öka i och med att tillståndsprövningar kommer att göras.

3. Beskrivning av vilka andra kostnader eller vinster den föreslagna ändringen av föreskrifter medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna ändringen av föreskrifter.

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Att erbjudas möjlighet att bedriva sin verksamhet i en nationalpark kan anses vara någonting exklusivt. En guidad tur i en nationalpark skulle kunna ha ett större marknadsmässigt värde än en guidning i andra skyddade områden. Att underlätta för turismaktörer att bedriva verksamhet i nationalparken skulle kunna innebära att värdet på deras verksamhet stiger.

Med turismverksamhet i Töfsingdalen följer dock kanske krav på ett annat säkerhetstänk gentemot kunden eftersom terrängen i stora delar är ytterst otillgänglig, samt att området i sin helhet ligger helt utanför mobiltäckning.

4. Beskrivning av i vilken utsträckning ändringen av föreskrifter kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Eftersom att det i dagsläget inte finns någon aktör som bedriver kommersiell verksamhet i parken så kommer förändringen av föreskrifterna inte heller att påverka konkurrensförhållandena för någon part. På sikt kan det skapas konkurrens mellan företag som erbjuder aktiviteter inom parken.

5. Beskrivning av hur ändringen av föreskrifter i andra avseenden kan komma att påverka företagen

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Förändringen av föreskrifterna kommer att påverka företagen positivt eftersom det nu blir enklare att bedriva verksamhet i parken. Dessutom kan tillståndsprocessen föra med sig positiva effekter genom det informationsutbyte som kan ske mellan förvaltaren och verksamhetsutövaren.

6. Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid utformningen av de ändrade föreskrifterna

[Läs mer](#)
[Exempel](#)

Förändringen till tillståndsplikt underlättar för alla företagare som vill inkludera Töfsingdalen i sin verksamhet. Bedömningen är att man inte behöver ta någon speciell hänsyn till små företag.

C Andra verksamhetsutövare (ideella organisationer, enskilda)

Med andra verksamhetsutövare avses organisationer, myndigheter och enskilda som bedriver någon form av organiserad verksamhet utan egentlig vinstintresse, men där gränsdragningen mellan kommersiell eller ideell verksamhet ibland kan vara svår att dra.

Med ideell organisation avses en sammanslutning som har till uppgift att främja medlemmarnas gemensamma ideella strävanden och som inte primärt arbetar för deras ekonomiska intressen.

En uppdelning av andra verksamhetsutövare kan göras så här:

- Organiserade verksamhetsutövare (enskilda, det spontana, familjebaserade eller kompisgäng)
- Ideella organisationer (scouter, friluftsförbundet, klätterklubben, orientering osv)
- Det offentligt organiserade (friluftsstiftelser, skola, barnomsorg, osv)
- Det kommersiellt organiserade (naturturism, entreprenörer och branschorganisationer, osv). **Denna grupp hanteras under punkt B.**

1. Beskrivning av andra verksamhetsutövare som berörs, vilka inriktningar dessa har samt deras storlek

Töfsingdalens nationalpark ligger inom Nya Idre samebys renskötselområde. En stor ökning av antalet besökare till parken innebär oundvikligen att sannolikheten för störning på renskötseln ökar. Framförallt gäller detta under själva transporten till parken som i huvudsak går över Långfjällets naturreservat, där renarna vistas under sommarhalvåret.

Genom att reglera organiserad verksamhet försvåras det för den verksamhet som idag är oreglerad i parken. Men eftersom regleringen endast föreslås gälla återkommande (fler än tre

gångar per år) organiserad verksamhet, anser vi att huvuddelen av den verksamhet som är oreglerad idag fortfarande kommer att vara det. Det gäller sådant som besök av skolor, fågelskådarklubbar, friluftsförmedling, organiserade grupper som passerar parkens stigar på väg någon annanstans. Hur många och vilka dessa verksamheter är, är i dagsläget oklart och svårt att få någon uppskattning om.

2. Beskrivning av hur ändringen av föreskrifter påverkar andra verksamhetsutövare

Se C1 ovan.

D Samråd

Beskrivning av samrådsprocessen

[Läs mer](#)

[Exempel](#)

Inbjudan till samråd med berörda aktörer skickas ut tillsammans med en kort förklaring om vad regeringsuppdraget innebär. Samrådsmöte hålls i Idre där förutsättningar för naturturism i Töfsingdalen diskuteras. Konsekvensanalysen och förslag till föreskrifter för organiserad verksamhet samt andra dokument (powerpointpresentation, nuvarande beslut och skötselplan) skickas ut. Synpunkter samlas in, eventuellt justeras förslaget om föreskrifter och konsekvensanalysen, beroende på de synpunkter som kommer in.

E Kontaktperson

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor

[Läs mer](#)

Anders Heurlin 023-811 61, 070-558 11 61, anders.heurlin@lansstyrelsen.se